№ 2. Dnia 12 lutego 1935 r. Rok XI.

Piński Przegląd Diecezjalny

PISMO URZĘDOWE KURJI BISKUPIEJ.

Treść numeru:

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Z Sekretarjatu Stanu.

1) Uprawnienia kapelanów wojskowych co do błogosławieństwa małżeństw.

SEGRETERIA DI STATO
di SUA SANTITA
Nr. 3776/34

Dal Vaticano, die 28 Novembris 1934 a.

Exc.me ac Rev.me Domine,

Cum, ex Beatissimi Patris mandato, examinatum fuerit dubium abs te Ex. propositum litteris die XXIX elapsi Octobris datis, scilicet: „Utrum capellanus militaris, iurisdictione parochi praeditus, valide et licite benedicat nuptiis militum earumque familiarum erga quas iura parochi sibi competunt, si saltem una pars nupturientium iurisdictioni eius subdita sit“, nunc te certiorem facio ita idem solutum esse.

Inspecto art. VII. Conventionis inter Apostolicam Sedem et istam Polonorum rempublicam die X februarii a. MCMXXV initae, quo cautum est ut: „Les armées de la République de Pologne jouiront de toutes les exemptions qui sont accordées aux armées par le Saint Siège, selon les prescriptions du Droit Canon. En particulier, les aumôniers auront, par rapport aux militaires et à leurs familles, les droits de curé...“;

perpenso quoque art. XIII. „Statutorum curam spiritualem militum exercitus poloni spectantium“ quae a S. Sede rata habita nunc vigent, quo provisum est ut: „Quod administrationem Sacramenti Matrimonii attinet, Capellanus qui iurisdictione parochi praeditus est... b) licite et valide benedicit nuptiis militum earumque familiarum, erga quas iura parochi sibi competunt“;

atque viso c. 451 Juris Canonici quo ad § III praecipitur: „Circa militum capellanos

sive maiores sive minores, standum peculiaribus Sanctae Sedis Praescriptis";

ad dubium supra expositum respondetur „affirmative" servatis in omnibus de iure servandis et adhuc plene vigente notatione ad eumdem articulum memoratorum Statutorum apposita, videlicet „Iurisdictio Capellanis militaribus concessa, iurisdictione propriorum parochorum quoad validam benedictionem matrimoniorum non tollit".

Ego vero, haec tibi renuntians, ea, qua par est, observantia me libenter profiteor

Excellentiae Tuae

Addictissimum

(—) E. Card. Pacelli.

2) W sprawie Mszy św. polowych w uroczystości pułkowe.

SEGRETERIA DI STATO
di SUA SANTITA
Nr. 3772/34.

Dal Vaticano, die 28 Novembris 1934 a.

Exc.me ac Rev-me Domine,

Litteris abs te die XXIX delapsi mensis Octobris datis, a Beatissimo Patre facultatem concedendi sacrum litare sub divo expetebas, cum quotannis singulae uniuscuiusque militum legionis istic festum recurrit.

Rationibus perpensis, quibus petitioni huiusmodi suffragatus es, Beatissimus Pater publicum quoque benevolentiae testimonium Polonorum exercitui tribuens, qui in acerbo discrimine rerum pro aris et focis strenue dimicavit, gratiam abs te petitam perbenigne concedit; hac tamen lege, ut, cum res sacra sub divo facienda est, altare aptum erigatur atque tentorio exornetur ad Eucharisticas species ab aeris temperie protegendas, servatis quoad reliqua de iure servandis.

Interea qua par est observantia me profiteor

Excellentiae Tuae

Addictissimum

(—) E. Card. Pacelli.

Exc.mo ac Rev.mo Domino
DOMINO JOSEPHO GAWLINA
Episcopo Tit. Mariammitano
Ord. Castr. Exerc. Poloni
Varsaviam.

Sacra Poenitentiaria.

3) Dekret, dotyczący nadania szczególnych łask duchownych, które zyskiwać można za zmarłych.

(Acta Apost. Sedis, vol. XXV, str. 606).

Jak świadczą najstarsze pamiątki, niema w Kościele Chrystusowym nic równie dawnego, równie w praktyce zgodnego i stałego, jak pobożna pamięć o zmarłych braciach i ta uczynna staranność, z jaką Bogu ofiary, modlitwy i jałmużny, oraz inne przebłagalne uczynki składamy w tej intencji, by oni od grzechów uwolnieni byli. Skądinąd bowiem jest to tylko czynne wyznanie katolickiego dogmatu zwanego *Świętych obcowaniem*, gdy to wierni *wojujący* pomoc swą *oczyszczającym się* okazują, by oni z Kościołem *triumfującym* jak najprędzej zostali połączeni.

W tym właśnie celu liczni Papieże w swej ojcowskiej trosce z pełnych rąk Kościoła w różnym czasie skarby duchowe rozdzielali. Tak więc Klemens XIII postanowił, że wszystkie Msze św., jakie każdego roku w Dzień Zadszny kapłani odprawiają, odpustem są uprzywilejowane; Pius X udzielił na ten dzień odpustu zupełnego *toties quoties* pod zwykłemi warunkami, a ostatnio Benedykt XV pozwolił w Dzień Zaduszny trzy Msze św. wszystkim kapłanom odprawiać.

Nic przeto dziwnego, że, idąc śladami swych Poprzedników, i Pius XI, szczęśliwie nam rządzący Ojciec św., zapragnął okazać we właściwy sposób swą wielką miłość względem dusz cierpiących. W tym celu na audjencji, udzielonej dnia 27 października ub. r. niżej podpisanemu Kardynałowi, Wielkiemu Penitencjarzowi, łaskawie postanowił, co następuje:

1. Że podczas trwania oktawy Dnia Zadusznego wszystkie Msze św., odprawiane przez każdego kapłana przy jakimkolwiek ołtarzu, są uprzywilejowane, ale tylko w stosunku do tej duszy, za którą Msza św. jest aplikowana.

2. Że wszyscy wierni, którzy w czasie powyższej oktawy nawiedzą pobożnie cmentarz i choćby tylko myślnie za umarłych się pomodlą, zyskiwać mogą pod zwykłemi warunkami w poszczególne dni odpust zupełny, który wszakże tylko za zmarłych ofiarować można.

Że wszyscy wierni, którzy, jak wyżej powiedziano, nawiedzą cmentarz i za zmarłych się pomodlą któregokolwiek dnia roku, mogą zyskać odpust cząstkowy siedmiu lat, również tylko za dusze zmarłych ofiarowany.

Niniejsze ważne jest na zawsze, bez wysyłania breve i bez względu na wszelkie przeciwne zarządzenia.

Dan w Rzymie, w siedzibie św. Penitencjarji, dnia 31 października, roku 1934.

(—) I. Teodori — Sekretarz.

(—) W. Kardynał Lauri, Wielki Penitencjarz.

AKTA KURJI DIECEZJALNEJ.

Okólniki Wikarjatu Generalnego.

4) W sprawie obchodu 13-letniej rocznicy Koronacji Ojca Świętego.

Do Wielebnego Duchowieństwa Diecezji.

W myśl statutów synodalnych 47-51 dnia 17 lutego r. b., jako w najbliższą niedzielę po 13 rocznicy koronacji Ojca Świętego, w każdej parafji ma się odbyć uroczysty obchód święta papieskiego tak w kościele, jak i poza kościołem.

Wiernych, a szczególnie młodzież szkolną i zrzeszonych w organizacjach katolickich, należy zawczasu o uroczystości powiadomić i zachęcić do wzięcia w niej czynnego udziału w kościele, jak również i w obchodzie pozakościelnym.

W kościele, po Mszy św. winno się odbyć wystawienie Najświętszego Sakramentu w monstrancji. Celebrans z ludem odmówi litanję do Najśw. Serca Jezusa, akt ofiarowania i modlitwę za Ojca świętego. Na zakończenie błogosławieństwo Najśw. Sakramentem jak zwykle.

Poza kościołem, po Mszy świętej lub wieczorem w domach parafjalnych, świetlicach młodzieży lub innych odpowiednich salach, przy pomocy organizacyj katolickich należy urządzić akademje lub wieczornice, mające na celu rozszerzenie i pogłębienie miłości dla Ojca świętego.

Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej rozsyła do wszystkich parafij, jako materjał pomocniczy na akademje, Nr. 25 „Szkoły czynu" p. t. „Pius XI — Papież Akcji Katolickiej" oraz streszczenie artykułów o Ojcu świętym, zamieszczonych w K. A. P. Pozatem ukażą się odpowiednie artykuły w lutowym numerze Ruchu Katolickiego.

Zaznacza się, że akademje papieskie, jako obchody religijne, nie wymagają zezwolenia ani zgłoszenia u władz (art. 27. 1. b. ustawy o zgromadzeniach), o ile je urządza Ks. Proboszcz, jako osoba prawnie uznanego przez Państwo związku religijnego.

L. 594 *Pińsk, 9/II 1935 r.*

5) Instrukcja w sprawie próśb o dyspensy od przeszkód małżeńskich.

Wobec powtarzających się wypadków zwracania się przez Wielebnych XX. Proboszczów z prośbą o dyspensy od przeszkód małżeńskich bez podania przyczyn prawnych, Wikarjat Generalny przypomina, że wszyscy niżsi od Stolicy Św., mający władzę delegowaną do udzielania dyspens, nie mogą ich ważnie i godziwie udzielać bez przyczyny prawnej, gdyż Stolica Św. udziela im tej władzy tylko pod tym warunkiem. (Can. 84 § 2).

1. Przyczyny do udzielania dyspens jedne są skłaniające *(Causae motivae)*, drugie zaś ułatwiające *(Causae impulsivae)* według tego, czy pewne przyczyny skłaniają przełożonego do udzielenia dyspensy tak, iż gdyby ich nie było, prośba zostałaby odrzucona, albo też, czy jedynie pobudzają do udzielenia dyspensy. Które są przyczyny skłaniające a które pobudzające,

o tem poucza prawo i praktyka Kurji Rzymskiej. Nie każda atoli przyczyna skłaniająca wystarcza do dyspensy od każdej przeszkody. Im ważniejsza jest przeszkoda, tem ważniejsza musi być przyczyna.

2. Przyczyny dzielą się na: uczciwe *(causae honestae)* i nieuczciwe *(iuhonestae, infamantes)*. Pierwsze tak się nazywają, gdyż nie uwłaczają charakterowi i dobrej sławie stron. Drugie mają za podstawę jakiś czyn niemoralny, albo niesławę petentów. Te ostatnie skuteczniej mogą służyć do otrzymania dyspensy niż pierwsze, nie dlatego wszakże, jakoby Kościół sprzyjał grzechom, lecz dlatego, że pragnie usunąć zgorszenie i ratować zbłąkanych.

3. Jedne przyczyny nazywają się *konieczne*, drugie *niekonieczne*, stosownie do tego czy prawo wyraźnie je uznaje za skłaniające, czyli wystarczające do otrzymania dyspensy, czy też tylko praktyka Kurji Rzymskiej nam na nie wskazuje. W sprawie przyczyn do dyspensy miarodajnemi są wskazania: *instrukcji Kongregacji de Prop. Fide 9/V 1877, Formulae Apost. Datariae 1901.*

Następujące przyczyny *kanoniczne* podaje instrukcja Kongregacji Rozszerzania Wiary z dnia 9/V 1877 n. 1470.

1. *Angustia loci sive absoluta sive relativa (ratione tantum oratricis), cum scilicet in loco originis vel etiam domicilii cognatio feminae ita sit propagata, ut etiam paris conditionis, cui nubat, invenire nequeat nisi consanguineum vel affinem; patriam vero deserere sit ei durum.*

a) Ta przyczyna jest wystarczająca dla kobiety do otrzymania dyspensy od przeszkody pokrewieństwa lub powinowactwa. Atoli i mężczyzna może się na nią powołać, jeśli nie może znaleźć w miejscu odpowiedniej żony, zwłaszcza, jeśli doda przyczynę, że kobieta nie ma dostatecznego posagu.

b) Istnieje ta przyczyna wtedy, kiedy kobieta z uczciwej i bogobojnej rodziny pochodząca, nie może znaleźć męża, odpowiedniego co do rodu, stanu, wykształcenia, majątku, prócz krewnego lub powinowatego, a to dlatego, że miejsce jej urodzenia lub obecnego zamieszkania jest nieznaczne co do liczby mieszkańców, albo że w niem jej ród bardzo się rozkorzenił.

c) Miejsce nie oznacza parafji ani gminy, lecz miejscowość, tj. miasto, miasteczko, wieś albo osiedle z przedmieść złożone, mające własną nazwę i odległe od innej miejscowości na 1.500 metrów. *(Cong. Concil. 8/VII 1876).* Wystarcza mniejsza odległość od innej miejscowości, jeżeli drogi są bardzo złe i niedogodne. *(Cong. Concil. 8/III 1884).*

d) Miejscowość jest szczupła bezwzględnie, jeśli liczba ognisk domowych nie przenosi 300, a liczba mieszkańców w niej nie przechodzi dusz 1500. Akatolików nie bierze się w rachubę.

2. *Aetas feminae saperadulta.* Ta przyczyna jest wtedy, gdy narzeczona skończyła 24 lat życia i obecnie nie znajduje odpowiedniego męża. Stosuje się to do panien, a nie do wdów. (Św. Penitenc. 5/IV 1902 r.)

Jeżeli kobieta nie skończyła 24 lat życia, to jej wiek już jest wystarczającym powodem, gdy doda się tę okoliczność, że pozbawiona jest ojca. Powód ma większą wagę, gdy pozbawiona jest matki, a jeszcze większą, gdy pozbawiona jest i ojca i matki.

3. *Deficientia aut incompetentia dotis.* Jako przyczyna służyć może ta okoliczność, że kobieta nie posiada aktualnie takiego posagu, iżby w miejscu swego zamieszkania mogła znaleźć innego odpowiedniego sobie męża, któryby nie był jej krewnym lub powinowatym. Przyczyna ta staje się ważniejszą, jeśli kobieta ta nie ma żadnego posagu, a krewny lub powinowaty chce ją pojąć za żonę bez posagu.

a) Nie można powoływać się na brak posagu lub jego niedostateczność, jeśli rodzice są zamożni, gdyż mają obowiązek wyposażyć córkę, chyba, że prawo ich do majątku jest sądownie zakwestjonowane, albo że wyznaczenie odpowiedniego posagu pozbawiłoby rodziców utrzymania, innym zaś dzieciom uszczupliłoby należną część.

b) Brak posagu i jego niedostateczność stanowią dwie różne przyczyny skłaniające *(causae motivae)*. Jeżeliby więc petentka podała w prośbie brak posagu, a miała tylko niedostateczny, dyspensa jest ważna. *(Congr. Canil. 4/VII 1922).*

4. *Lites super successionem bonorum iam exortae vel earumdem grave aut imminens periculum.* Ta przyczyna zachodzi, gdy o spadek, odziedziczony przez kobietę, albo o jej posag toczy się proces, albo przynajmniej lękać się go trzeba, a niema nikogo, ktoby chciał poratować i proces własnym kosztem prowadzić, prócz krewnego lub powinowatego, ofiarującego jej rękę.

5. *Paupertas viduae, quae numerosa prole est onerota et vir eam alere pollicetur.* Przyczyna ta ma miejsce, jeśli wdowa obarczona jest licznem i to niedorosłem potomstwem z pierwszego małżeństwa. Potomstwo jest liczne, gdy jest czworo lub troje dzieci. Gdy jest jedno dziecko, można też prosić o dyspensę, zwłaszcza, gdy wdowa jest jeszcze młoda i znajduje się *in periculo incontinentiae.*

6. *Bonum pacis.* Ta przyczyna zachodzi jeżeli między stronami, albo między ich rodzicami powstały zawiłe spory prawne, czyli procesy o rzeczy ważne, byle nie z powodu zamierzonego małżeństwa, albo jeżeli między temi osobami powstało wielkie rozdwojenie i nienawiść, albo jeżeli po zakończeniu sporu konieczne jest utrwalenie pokoju i zgody, a z drugiej strony zamierzony związek małżeński może czy proces przerwać, czy usunąć nieprzyjaźn, czy pokój umocnić.

Następnie, przytoczona instrukcja wylicza przyczyny zniesławiające:

7. *Nimia, suspecta, periculosa familiaritas, necnon cohabitatio sub eodem tecto, quae facile impediri non potest.* Jest to zbytnia, podejrzana i niebezpieczna poufałość między dwoma osobami, chcącemi się pobrać, zwłaszcza, gdy doszła do tego stopnia, że te osoby mieszkają pod jednym dachem i gdy nie można ich rozłączyć. Rozłączenie musi nastąpić przed podaniem prośby o dyspensę, a jeśli takowe jest niemożebne, należy to w prośbie zaznaczyć.

8. *Copula cum consanguinea vel affine vel alia persona impedimento laborante, et praegnantia ideoque legitimatio prolis.* Jeżeli stosunek płciowy rzeczywiście miał miejsce i został rozgłoszony, a tembardziej, jeżeli kobieta zaszła w ciążę, przyczyna ta wystarcza do otrzymania dyspensy, nawet w bliskich stopniach pokrewieństwa. Okoliczność, że strony dopuściły się stosunku w intencji łatwiejszego uzyskania dyspensy nie utrudnia jej otrzymania, jednakowoż zamilczenie w prośbie tej okoliczności, nie unieważnia dyspensy. (*Św. Officium 25/VI 1885, 18/VIII 1891).*

Jeżeli stosunek płciowy jest tajemny i nie trzeba się lękać jego rozgłosu, wówczas nie może być przyczyną konieczną do uzyskania dyspensy. Można atoli podać w prośbie i tę okoliczność i otrzymać dyspensę dla zapobieżenia dalszemu niebezpieczeństwu.

9. *Infamia mulieris.* Zniesławienie kobiety, pochodzące stąd, że dwie osoby krewne lub powinowate były z sobą na stopie bardzo poufałej, co dało ludziom powód do fałszywego podejrzenia, że między niemi przyszło już do stosunku, choczkolwiek go nie było. Podejrzenie, to musi być rozpowszechnione, ale niekoniecznie notorycznie i ma tyczyć się stosunku cielesnego, a nie innych jakich poufałości.

10. *Revalidatio matrimonii bona fide et publice contracti.* Żąda się więc, aby obie strony, a przynajmniej jedna, działały w dobrej wierze, t. j. żeby zawarły małżeństwo, nie wiedząc o przeszkodzie. Dalej zwiazek ten winien być zawarty z zachowaniem wszystkich formalności, a więc po ogłoszeniu zapowiedzi lub otrzymaniu dyspensy od nich, winien też być zawarty wobec Kościoła w przepisanej formie. Obecnie, choć obie strony działały *mala fide,* mogą otrzymać dyspensę, zwłaszcza, jeśli już miał miejsce akt cywilny i przyszły na świat dzieci.

11. *Periculum matrimonii mixti vel coram acatholico ministro celebrandi.*

Jest to uzasadniona i na pewnych podstawach oparta obawa, żeby strony lub jedna z nich wskutek odmowy dyspensy nie odpadły od wiary katolickiej i nie zawarły małżeństwa wobec duchownego akatolickiego. Obawa ta zachodzi wtenczas, jeżeli petent jest obojętny w wierze i żyje w takich warunkach, które do odstępstwa usposabiają, np. pozostaje w służbie u akatolików, mieszka pośród ludności przeważnie akatolickiej, chce zawrzeć małżeństwo mieszane *(Św. Officium 14/VIII 1822, Instr. Prop. Fid. 17/IV 1820).*

12. *Periculum incestuosi concubinatus,* czyli obawa, aby strony po odmówieniu dyspensy, nie żyły w kazirodczym konkubinacie ze zgorszeniem wiernych i zgubą własnych dusz. *(Instr. Congr. Prop. Fid. 1820).*

13. *Periculum matrimonii civilis.* Jest to uzasadniona obawa, że petenci, w razie odmowy dyspensy, zawrą małżeństwo cywilne. Przyczyna ta istnieje i wtenczas, kiedy strony zawarły już małżeństwo cywilne. Niema potrzeby, dla ważności dyspensy, nadmieniać w prośbie, że strony to uczyniły dla utwienia sobie dyspensy. *(Św. Penitencjarja 18/IV 1831).*

14. *Remotio gravium scandalorum,* t. j. usunięcie wielkiego zgorszenia tak ze strony petentów jak ze strony innych, byleby tylko przez małżeństwo można je usunąć.

15. *Cessatio publici concubinatus*, t. j. ustanie jawnego nałożnictwa. Wyliczone przyczyny kanoniczne są powszechne.

Są jeszcze inne, nie tak często zachodzące, jak:

16. *Excellentia meritorum*, czyli znakomite usługi, jakie ktoś oddał religji katolickiej, już to walcząc mieczem, słowem lub piórem z wrogami wiary, już to okazując się hojnym dla Kościoła, już to odznaczając się nauką i cnotą. Zasługi te niekoniecznie mają być ze strony petentów, bo wystarczają ze strony rodziców albo przodków.

17. *Formulae Apostolicae Dotariae* wymieniają 28 przyczyn. Niektóre z nich są te same, jak wyżej wymienione przyczyny kanoniczne. Inne, nieco odmienne, są następujące:

1. Petentka pozbawiona jest ojca lub matki, lub obojga.
2. Petentka jest nieprawego łoża.
2. Petentka jest słabego zdrowia lub lichej urody, albo inne posiada braki.
4. petentka została pozbawiona panieństwa przez kogo innego.
5. Wdowiec potrzebuje dobrej matki dla dzieci z pierwszego małżeństwa.
6. Mężczyzna lub kobieta potrzebuje pomocy do prowadzenia gospodarstwa.
7. Wszystkie przygotowania do ślubu już są poczynione.
8. Głośna wieść o tem, że ktoś miał pojąć jakąś oznaczoną kobietę, albo ma niezmienne postanowienie ożenienia się z jaką kobietą.
9. Dobre obyczaje obu stron.
10. Trafny dobór narzeczonych.
11. Hojność obydwu stron względem społeczeństwa.
12. Dobro ich rodziców, t. j. kiedy ojciec lub matka potrzebują ich opieki, którejby inaczej nie mieli.
13. Wzajemna pomoc w starości.

Prośbę o dyspensę i uzasadnienie przyczyn kanonicznych wysyła do Ordynarjatu Ks. Proboszcz w piśmie urzędowem na arkuszu, z podaniem na tymże arkuszu dokładnego schematu pokrewieństwa lub powinowactwa.

Zgłoszenie o dyspensę X. Proboszcz przyjmuje tylko od strony katolickiej i przytem powinien zbadać dokładnie, czy zachodzi pojedyńcze pokrewieństwo lub powinowactwo, czy też może wielorakie (can. 1076, 1077).

L. 582. *Pińsk, 9/II 1935 r.*

6) Do Wielebnego Duchowieństwa Diecezji Pińskiej.

Kurja Diecezjalna przypomina tym Wielebnym Księżom, którzy dotychczas nie sporządzili testamentów, o obowiązku, wypływającym tak z ogólnego prawa kościelnego, jak i z prawa synodalnego (Statut 552 Synodu Pińskiego, z 1929 r.) sporządzenia i złożenia w zapieczętowanej kopercie w Kurji Biskupiej testamentu, którego wzór i przepisy prawne, obowiązujące na Ziemiach Wschodnich (Zwód Praw b. Cesarstwa Rosyjskiego tom X cz. I wyd. 1914 r.), jednocześnie załącza się.

L. 583. *Pińsk, 9/II 1935 r.*

Przepisy prawne o testamentach prywatnych.

Testamenty prywatne muszą być sporządzane koniecznie w formie pisemnej. Sporządzają się zawsze w miejscu pobytu testatora. Testament prywatny może być napisany na papierze dowolnego formatu i rozmiaru, byle był złożony z dwóch pełnych połówek i stanowił cały arkusz. Inaczej testament jest nieważny (art. 1045). Do ważności wymaga się umieszczenia daty oraz miejsca, w którem sporządza się testament z jednoczesnem zaznaczeniem, że testator znajduje się w pełni rozsądku i przytomności. Majątek zapisywany oraz imię i nazwisko osoby, na rzecz której sporządza się testament, winny być *ściśle oznaczone*. Nie ważne są testamenty, sporządzone z jawnym błędem co do osoby lub majętności.

Pisze się zwykle treść w cudzysłowie. Nie należy pozostawiać miejsc pustych lub rozpoczynać zdań od nowych wierszy. Nie należy również pisać testamentu na maszynie. Testament prywatny pisze się albo w całości ręką testatora, albo na jego prośbę i z jego słów przez inną osobę. Testament musi być własnoręcznie podpisany przez samego testatora. Oprócz podpisu testatora niezbędne są jeszcze podpisy świadków. Świadkowie nie potrzebują znać treści testamentu, lecz muszą tylko stwierdzić: a) autentyczność testamentu to znaczy, że osoba, która zgłosiła testament jest tą samą, która go sporządziła i podpisała, b) że przy zgłoszeniu przez nią testamentu zastali ją w pełni rozsądku i przytomności (art. 1050).

Jeżeli testament napisany został całkowicie ręką testatora, oprócz jego podpisu wymaga się

jeszcze podpisu dwóch świadków (art. 1051). Jeżeli testament został napisany przez inną osobę, wówczas oprócz własnoręcznego podpisu testatora, winien być na nim podpis tego, kto pisał testament, i oprócz niego podpis trzech świadków. Jeżeli w liczbie świadków znajduje się spowiednik lub duszpasterz testatora, wystarczą dwa podpisy świadków. Połączenie w jednej osobie przepisywacza i świadka jest zabronione (art. 1048). Podpis przepisywacza powinien być umieszczony na samym końcu testamentu pod podpisem testatora (art. 1049). Jeżeli testator nie umie lub nie może własnoręcznie podpisać testamentu, to zamiast niego i na skutek jego prośby powinien być podpis innej osoby prócz świadków. W podpisie tej osoby winno być wyraźnie zaznaczone, czy podpisała na skutek nieumiejętności czy na skutek choroby testatora (art. 1053).

Omyłki, skrobania i poprawki winny być omówione przed podpisem testatora (art. 1046). Świadkami testamentowymi mogą być osoby zdolne do działań prawnych, byleby tylko nie były zainteresowane osobiście co do treści testamentu.

Niedopuszczalni więc są na świadków testamentalnych:

1) osoby, na rzecz których testament został sporządzony,

2) krewni tychże osób do stopnia czwartego i powinowaci do stopnia trzeciego,

3) wykonawcy testamentu i opiekunowie w testamencie wyznaczeni,

4) ci, którzy podług ustawy sami nie mogą testować,

5) wszyscy ci, którzy nie mogą być świadkami w sprawach cywilnych (art. 1054).

Z powyższej reguły wyjątek stanowią zakonnicy, którzy chociaż sami nie mogą testować, mogą jednak być świadkami testamentu.

Każdy testament winien być po śmierci testatora w ciągu roku od dnia śmierci testatora przedstawiony do zatwierdzenia do Sądu Okręgowego albo podług miejsca zapisanej w testamencie majętności *(ratione rei sitae)*, albo podług miejsca zamieszkania testatora *(ratione domicilii)*.

Podaję tutaj dla przykładu dwa wzory testamentów: jeden dla osób świeckich, drugi dla osób duchownych.

Wzory testamentów.

Wzór I. „W imię Ojca i Syna i Ducha świętego. Ja Wincenty Romanowski, będąc w pełni rozsądku i przytomności, na wypadek mojej śmierci rozporządzam moim majątkiem w sposób następujący: Będąc właścicielem nabytej przeze mnie ziemi przy wsi Lemieszewicze, tejże gminy, powiatu pińskiego (tutaj podać wyszczególnienie) oraz sadyby w tejże wsi i włościańskiej gospodarki (wyszczególnić) oraz cały mój majątek, w czem w chwili mej śmierci będzie się zawierał i gdziekolwiek będzie się znajdował, zapisuję cały bez wyjątku w dożywotnie użytkowanie żonie mojej Annie Romanowskiej i na własność synowi memu Antoniemu Romanowskiemu z tem, że wraz z rodziną swoją będzie on miał prawo mieszkać w domu moim, znajdującym się we wsi Lemieszewiczach, zajmując połowę jego, drugą zaś połowę zajmować będzie żona moja Anna. Oprócz tego żona moja Anna winna oddawać memu synowi Antoniemu na utrzymanie trzecią część wszelkich plonów, jakie będzie otrzymywała z zapisanej na jej użytkowanie ziemi. Córki moje — Helena z męża Rabczyńska i Marja z męża Sikorska, otrzymały posag przy zamążpójściu i nie mają prawa do spadku po mnie". Lemieszewicze dnia 1 marca 1934 roku. Testament ten ze słów testatora Wincentego Romanowskiego pisał Jan Piotrowski. Testament ten na skutek prośby testatora Wincentego Romanowskiego, nie mogącego pisać z powodu choroby, podpisał Franciszek Zaleski. Świadkami przy tym testamencie byliśmy i stwierdzamy, że był on okazany nam dla podpisu przez testatora Wincentego Romanowskiego, którego znaleźliśmy w pełni rozsądku i przytomości. Piotr Pawłowski, Stefan Andrzejczuk, Jan Włodarczuk.

Wzór II. (Dla księży). „W imię Ojca i Syna i Ducha świętego. Ja, ksiądz Stanisław Walczyński, będąc w pełni rozsądku i przytomności rozporządzam moim majątkiem na wypadek mojej śmierci w sposób następujący: Majątek mój nieruchomy (wymienić obszar ziemi lub dom, zaznaczając miejsce, gdzie są położone, nabyty czy spadkowy) zapisuję (wymienić komu). Majątek mój ruchomy (wymienić inwentarz żywy i martwy, komu z podaniem imion i nazwisk). Pieniądze w sumie: (gotówką, w papierach procentowych, oszczędności, złożone w bankach i kasach i t. p.) i kosztowności prze-

znaczam (wymienić cele)". Pińsk dnia 4 marca 1934 roku. Ksiądz Stanisław Walczyński. Świadkami przy tym testamencie byliśmy i stwierdzamy, że był on okazany nam dla podpisu przez testatora księdza Stanisława Walczyńskiego, którego znaleźliśmy w pełni rozsądku i przytomności. Ksiądz Karol Szpakowski. Andrzej Wasilkowski.

7) Dekret o przynależności parafjalnej osady Młynek.

Dekretem JEGO BISKUPIEJ MOŚCI L. 455 z dnia 5 lutego b. r. osada Młynek, należąca dotychczas do parafji Nowosady, wyłączona została z tej parafji i przydzielona do parafji Nowa Mysz.

Ks. N. Tarasiewciz
Prałat, w/z Wik. Generalny.

Z Wydziałów Kurjalnych.

8)

Statut Bractwa Nauki Chrześcijańskiej

(Confraternitas Doctrinae Christianae)

przy kościele (kaplicy).......... w..........1)

I. Nazwa, charakter i siedziba Bractwa.

1. Bractwo ma nazwę: „Bractwo Nauki Chrześcijańskiej przy kościele 2) (kaplicy)........ w..........

2. Bractwo jest kościelnem stowarzyszeniem religijnem, zaleconem przez kan. 711 Kodeksu prawa kanonicznego, podlegającem całkowicie rzymsko-katolickiemu biskupowi Ordynarjuszowi diecezji pińskiej i mającem kościelną osobowość prawną na mocy dekretu erekcyjnego, wydanego przez tegoż biskupa (kan. 691).

3. Prawną siedzibą Bractwa jest kościół 3) (kaplica).......... w..........

II. Cel, zadanie i środki działania.

4. Celem Bractwa jest szerzenie nauki Jezusa Chrystusa, przechowywanej w świętym Kościele katolickim, oraz budzenie życia z wiary wszędzie, gdzie tego potrzeba.

5. By cel swój osiągnąć, Bractwo, zachowując przepisy prawa kościelnego i państwowego:

a) rozpowszechnia katechizm katolicki, Ewangelje i inne księgi Pisma św. zwłaszcza Nowego Testamentu, pisma Ojców Kościoła, książki liturgiczne i encykliki papieskie;

b) rozpowszechnia 4) wszelkie wartościowe czasopisma, broszury i książki religijne;

c) pomaga duchowieństwu w katechizowaniu t. j. nauczaniu życia religijnego dzieci, młodzieży i dorosłych; otacza szczególniejszą opieką dzieci, przygotowujące się do I Komunji św. i uczęszczające na katechizację do kościoła lub szkoły;

d) zaopatruje ubogie szkoły i ubogą dziatwę szkolną w pomoce naukowe do nauki i uczenia się religji (podręczniki, modlitewniki, mapy, obrazy, przezrocza i filmy);

e) otwiera nowe, własne i zaopatruje już istniejące bibljoteki, świetlice i wszelkie ogniska oświatowe w wartościowe książki i czasopisma religijne;

f) urządza odczyty, zebrania i kursy religijne;

g) sprawuje opiekę nad nawróconymi, konwertytami i neofitami;

h) gromadzi fundusze na powyższe cele. 5)

III. Członkowie Bractwa.

6. Członków Bractwa przyjmuje miejscowy Proboszcz. 6)

Przy Katedrze Pińskiej:

1) *przy Kościele Katedralnym w Pińsku.*

2) *Katedralnym w Pińsku.*

3) *Katedralny w Pińsku, ołtarz Św. Rodziny.*

4) *i wydaje drukiem*

5) *i) otwiera i prowadzi poradnie religijne i religijne kursy korespondencyjne;*

j) prowadzi katechumenaty i szkoły specjalne dla katechetów i katechetek;

k) udziela pomocy materjalnej i duchowej czynnym pracownikom, organizacjom i punktom misyjnym na terenie diecezji pińskiej;

l) kieruje pracą katechizacyjną Bractw Nauki Chrześcijańskiej, powstających w parafjach diecezji pińskiej;

6) *Moderator Bractwa na podstawie deklaracji na piśmie, nadesłanej przez kandydata nie-*

7. Członkowie Bractwa dzielą się na:
a) zwyczajnych, c) czynnych,
b) wspierających, d) katechetów.

8) Członkiem zwyczajnym staje się każdy zgłaszający się chrześcijanin katolik wpisany do księgi brackiej na mocy decyzji Moderatora.

9. Członek zwyczajny Bractwa ma prawo bywać na zebraniach Bractwa ale bez prawa głosu.

10. Członkiem wspierającym może być każdy członek zwyczajny, jeżeli zobowiąże się płacić stałą składkę na cele Bractwa.

11. Członek wspierający ma prawo bywać na wszystkich zebraniach Bractwa z głosem doradczym.

12. Członkiem czynnym Bractwa może być każdy członek zwyczajny, który zobowiąże się:
a) poświęcać określoną ilość czasu na pracę dla Bractwa;
b) płacić stałą składkę na cele Bractwa.

13. Członek czynny ma prawo bywać na zebraniach Bractwa i uczestniczyć w wyborach z głosem decydującym.

14. Wysokość swej składki i ilość czasu ofiarowanego Bractwu określa każdy kandydat sam przy wstępowaniu do Bractwa; potem — ilekroć zmienione warunki będą tego wymagały.

15. Obowiązku dawania Bractwu swego czasu można dopełnić między innemi i przez trwanie na modlitwie w intencji Bractwa.

16. Członkiem katechetą może być każdy członek Bractwa, jeżeli uzyska u właściwego biskupa misję kanoniczną do nauczania religji.

17. Członkowie katecheci mają wszystkie prawa członków czynnych; przytem są wolni od obowiązku płacenia składek członkowskich.

18. Wszyscy członkowie mają obowiązek organizacyjny zjednywania dla Bractwa jak największej liczby członków.

19. Przestaje się być członkiem tylko przez wykreślenie z księgi brackiej na skutek decyzji Moderatora Bractwa (kan. 693 p. 1).

20. Członkowi wykreślonemu przysługuje prawo odwołania się do biskupa Ordynarjusza diecezji pińskiej. Do czasu tej decyzji członek jest odsunięty od łączności z Bractwem.

---

należącego do parafji katedralnej, lub na podstawie listy kandydatów przedstawionej przez proboszcza parafji katedralnej w Pińsku.

IV. Ustrój i władze Bractwa.

21. Bractwo ma następujące władze: 7)
a) Zarząd z miejscowym proboszczem jako Moderatorem na czele.
b) Komisja rewizyjna;
c) Moderator Bractwa Nauki Chrześcijańskiej przy kościele katedralnym w Pińsku;
d) Biskup Ordynarjusz diecezji pińskiej lub jego delegat.

22. Zarząd składa się z 2-6 osób, wybieranych przez członków, i z miejscowego proboszcza jako Moderatora i Przewodniczącego. 8)

23. Zarząd kieruje wszystkiemi sprawami administracyjno-gospodarczemi. 9)

24. Komisja rewizyjna, złożona z trzech osób, sprawdza przynajmniej raz na rok rachunki i dowody kasowe i zdaje o tem sprawę przed Walnem Zgromadzeniem członków i przed Moderatorem Bractwa Nauki Chrześcijańskiej przy kościele katedralnym w Pińsku. 10)

25. Walne Zgromadzenie, zwoływane co roku, wybiera członków Zarządu i Komisji rewizyjnej na rok jeden, zatwierdza na wniosek Komisji rewizyjnej sprawozdanie Zarządu i przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Moderatora z działalności religijnej Bractwa.

26. Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd. 11) O terminie ogłasza się z ambony ko-

---

7) *a) Zarząd,*
b) Komisja rewizyjna,
c) Walne zgromadzenie członków Bractwa,
d) Moderator Bractwa,
e) Biskup Ordynarjusz diecezji pińskiej lub jego delegat.

8) *Zarząd Bractwa składa się z 3-7 osób, które dzielą między siebie czynności prezesa, skarbnika i sekretarza oraz inne wedle potrzeby.*

9) *Do obowiązków Zarządu należy prowadzenie i załatwianie wszystkich spraw biurowych, techniczno-organizacyjnych, administracyjnych i gospodarczych Bractwa, oraz opracowywanie regulaminów z tego zakresu.*

10) *Zadaniem Komisji rewizyjnej, złożonej z 3-ch osób, jest kontrola czynności Zarządu i zdawanie o tem sprawy przed wyższemi władzami Bractwa.*

11) *w terminie, ustalonym w porozumieniu z Moderatorem.*

ścioła parafjalnego 12) w dniu świątecznym podczas głównej Mszy św. przynajmniej na 2 tygodnie przedtem, a potem na tydzień przedtem i wreszcie w sam dzień zebrania, jeżeli to jest dzień świąteczny. Poza tem miejscowe warunki wskażą, jakich należy użyć sposobów, by wiadomość o Walnem Zgromadzeniu doszła do jaknajwiększej liczby członków.

27. Moderatorem Bractwa jest miejscowy proboszcz. 13)

28. Moderator jest odpowiedzialny przed Biskupem za całą działalność Bractwa.

29. Do Moderatora należy:

a) staranie się o to, żeby Bractwo wszechstronnie wypełniało swe zadania,

b) w szczególności — kierowanie całą działalnością katechizacyjną i religijno-oświatową Bractwa 14)

c) przyjmowanie i wykreślanie członków,

d) zatwierdzanie regulaminów opracowanych przez Zarząd 15)

e) przedstawianie Moderatorowi Bractwa Nauki Chrześcijańskiej w Pińsku 16) sprawozdań z działalności Bractwa. 17)

30. Moderator ma prawo:

a) zwoływać zebrania Zarządu 18) oraz Walnego Zgromadzenia członków,

b) zawieszać w urzędowaniu członków władz Bractwa i mianować ich zastępców do najbliższego Walnego Zgromadzenia.

V. Fundusze Bractwa i zarządzanie niemi.

31. Bractwo czerpie fundusze:

a) ze składek członkowskich,

b) z ofiar i dochodów niestałych.

32. Fundusze swe obraca Bractwo wyłącznie na szerzenie nauki chrześcijańskiej i na pokrycie związanych z tem wydatków.

33. Wydawanie pieniędzy brackich należy do Zarządu w osobach 19) przewodniczącego i skarbnika.

12) *Katedralnego*

13) *Moderatorem Bractwa jest kapłan, mianowany przez biskupa Ordynarjusza diecezji pińskiej.*

14) *i przyłączonych bractw parafjalnych,*

15) *lub przez Bractwa parafjalne,*

16) *biskupowi Ordynarjuszowi*

17) *i przyłączonych Bractw parafjalnych.*

18) *i Komisji rewizyjnej*

19) *prezesa i skarbnika, ale odbywa się tylko za zgodą lub na zlecenie Moderatora.*

34. Skarbnik prowadzi księgę kasową i przechowuje pieniądze brackie w sposób uchwalony przez Zarząd. 20)

35. Na każdy, choćby najdrobniejszy, wydatek z kasy lub wpływ do kasy Bractwa powinien być wystawiony odpowiedni kwit.

VI. Zmiana Statutu.

36. Zmianę statutu Bractwa może przeprowadzić Biskup Ordynarjusz diecezji pińskiej. (Kan. 689).

37. We wszystkich sprawach, nieobjętych paragrafami tego statutu, Bractwo podlega przepisom:

a) ogólnego prawa kościelnego,

b) dekretom specjalnym Stolicy Apostolskiej,

c) zarządzeniom Biskupa Ordynarjusza diecezji pińskiej.

VII. Rozwiązanie Bractwa.

38. Bractwo może być rozwiązane tylko dekretem Biskupa Ordynarjusza diecezji pińskiej.

39. Fundusze rozwiązanego Bractwa przechodzą na cele, wskazane w likwidacyjnym dekrecie biskupim.

VIII. Przywileje i odpusty Bractwa.

40. Bractwo jest w łączności duchowej z Arcybractwem Nauki Chrześcijańskiej w Rzymie przy kościele S. Maria del Pianto przez przyłączenie do Bractwa Nauki Chrześcijańskiej przy kościele Katedralnym w Pińsku.

41. Z łask i odpustów przyznanych Arcybractwu rzymskiemu, korzystać mogą wszyscy członkowie Bractwa: zwyczajni, wspierający, czynni i katecheci, dopełniając wskazanych warunków.

42. Odpustu zupełnego mogą dostąpić:

wszyscy — w dniu przystępowania do Bractwa, po spowiedzi i Komunji św.;

członkowie — w uroczystość główną Bractwa tj. w niedzielę podczas oktawy Trzech Króli pod warunkiem jak wyżej;

członkowie — w święta Bożego Narodzenia, Nowego Roku, Trzech Króli, Wielkiejnocy, Wniebowstąpienia, Zielonych Świątek, Bożego Ciała, Niepokalanego Poczęcia, Wniebowzięcia NMP., M. Bożej del Pianto, św. apostołów Piotra i Pawła, Wszystkich Świętych, św. Karola Boromeusza, św. Józefa Kalasantego;

20) *i zaaprobowany przez Moderatora.*

członkowie — w godzinę śmierci, jeżeli po spowiedzi i Komunji świętej (a przynajmniej skruszonem sercem) będą wzywać Najsłodszego Imienia Jezus i gotowi będą przyjąć śmierć jako karę za grzechy;

Odpustu Stacyj rzymskich pod zwykłemi warunkami w dni wskazane w Mszale dostąpić mogą członkowie, wykładający naukę chrześcijańską albo ci, którzy się postarali, żeby ktoś to czynił, jakoteż wszyscy wierni, uczestniczący w nauce katechizmu.

Odpustu cząstkowego:

10 lat — zyskują ci członkowie, którzy się udają z miasta na wieś dla nauczania prawd wiary;

7 lat i 7 kwadragen — zyskują ci, którzy w dniu i miejscu, gdzie jest zakładane Bractwo, wyspowiadają się i przyjmą Komunję św.; również raz w miesiącu po spowiedzi i Komunji św.

7 lat — członkowie kapłani, głoszący naukę w kościele lub kaplicy brackiej;

7 lat — ci członkowie, którzy zbierają ludzi na naukę prawd wiary lub towarzyszą N. Sakramentowi, niesionemu do chorych;

3 lat — członkowie uczestniczący w pogrzebie zmarłego członka lub w nabożeństwie za jego duszę;

200 dni — ci członkowie, dzięki którym dzieci, służba i inni są na nauce katechizmu, lub którzy nawiedzają chorych członków, lub którzy uczestniczą w zebraniach Bractwa;

100 dni — ci, którzy publicznie lub prywatnie nauczają katechizmu w dni powszednie.

Wszystkie powyższe odpusty ofiarować można (z wyjątkiem odpustu na godzinę śmierci) za dusze zmarłych.

43. Przywileje:

Kapłani, wpisani do Bractwa, mogą korzystać z prawa ołtarza uprzywilejowanego cztery razy w tygodniu za duszę jakiegokolwiek zmarłego.

Msze Św. odprawione przy jakimkolwiek ołtarzu za duszę członka Bractwa, są uważane za odprawione przy ołtarzu uprzywilejowanym.

Statut niniejszy zatwierdzam.

Pińsk, 7 lutego 1935 r.

† *KAZIMIERZ Biskup.*

L. 565.

Kanclerz Ks. Br. Kiełbassa.

Kronika diecezjalna.

9) Czynności J. E. Pasterza diecezji.

Dnia 6 stycznia w uroczystość Trzech Króli celebrował pontyfikalnie w Katedrze i wygłosił kazanie.

Dnia 2 lutego w uroczystość M. B. Gromnicznej również celebrował w Katedrze i wygłosił kazanie.

Dnia 7 lutego, w dniu imienin J. E. Ks. Metropolity Romualda Jałbrzykowskiego celebrował Mszę św. w intencji Dostojnego Solenizanta.

Dnia 8 lutego J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz odprawił żałobne nabożeństwo i Mszę św. za duszę ś. p. dr. Eustachego Puciaty; kondukt żałobny na cmentarz prowadził J. E. Ks. Biskup Sufragan.

Dnia 12 lutego w rocznicę koronacji Ojca Św. J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz celebrował pontyfikalnie w kościele katedralnym.

10) Zmiany wśród duchowieństwa.

O. Jan ab Odessa, Kapucyn — mianowany wikarjuszem parafji obrządku bizantyjsko-słowiańskiego w Lubieszowie.

Ks. Wacław Chojecki — mian. p. o. proboszcza w Czerwiszczu.

Ks. Teodor Ryłło — mian. wikarjuszem Kościoła Katedralnego w Pińsku.

OGŁOSZENIE.

Bibljoteka Seminarjum Duchownego w Pińsku poszukuje do kompletu **Roczników Rozkrzewiania Wiary**. Jeśli który z P. T. Księży posiada a nie zbiera roczników **z przed r. 1933**, prosimy uprzejmie nadesłać p. a. Bibljoteka Seminarjum Duchownego w Pińsku.

Akta instytucyj i organizacyj społecznych.

Katolicki Instytut Wychowawczy
P. K. O. 204751.

11) IV serja koncesjonowanych kursów dokształcających dla niekwalifikowach ochroniarek (wychowawczyń przedszkoli).

Katolicki Instytut Wychowawczy w Poznaniu przystępuje do organizowania czwartej i ostatniej serji — w bieżącym roku szkolnym — kursu dokształcającego dla niedyplomowanych ochroniarek (wychowawczyń przedszkoli).

Kurs będzie trwał od 1 kwietnia — do 15 czerwca r. b.

Warunki przyjęcia są następujące: świadectwo ukończenia szkoły powszechnej oraz conajmniej 3-letnia praktyka w ochronce.

Do zgłoszenia dołączyć należy: 1) własnoręcznie napisany życiorys, 2) świadectwo urodzenia, 3) świadectwo zdrowia, 4) świadectwo szkolne, 5) świadectwo z praktyki, poświadczone przez bezpośrednią władzę, 6) świadectwo, że kandydatka jest czynną ochroniarką.

Opłata za kurs wynosi zł. 125 oraz 10 zł. wpisowe.

Zgłoszenia należy nadsyłać do dnia 10 marca b. r. do Dyrekcji Katolickiego Seminarjum Ochroniarskiego w Poznaniu, ul. Noskowskiego 1.

12) Z bibljografji.

Ks. A. Rogoż — Kraków. **W cieniu ołtarza.** Materjały rekolekcyjne. Nabywać można u autora w cenie 1 zł. 50 gr. p. Ropczyce woj. Krakowskie.

Ks. A. Krzesiński Dr. **Współczesna niewiara.** Konferencja wygłoszona w kościele akademickim św. Anny w Krakowie. Nakładem księgarni św. Wojciecha, Poznań.

J. Jaglarz. **Problem kodyfikacji prawa małżeńskiego w Polsce.** Poznań 1934. Skład główny w księgarni św. Wojciecha w Poznaniu.

Redaktor X. Michał Rutkowski. **Drukarnia Diecezjalna w Pińsku, ul. Kościuszki 46.**